

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Regale Sacerdotium Romano Pontifici Assertum

Sfondrati, Celestino

[Sankt Gallen], 1684

§. XVII. Rationes pro eadem veritate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63125](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63125)

§. XVII.

Rationes pro eadem veritate.

Summaria.

1. *Prima Ratio ex officio Pastoris.*
2. *Ex jure naturalis defensionis.*
3. *Ex fine rerum temporalium.*
4. *Ex obligatione divina praecepta humanis praeponendi.*
5. *Ex juramento, quo se Reges Ecclesiae obstringunt.*
6. *Ex potestate Pontificia divinas leges interpretandi.*
7. *Ex officio Advocati Ecclesiae, quo Reges funguntur.*
8. *Ex Comparatione Ecclesiasticae potestatis cum temporali.*
9. *Ex inductione rerum omnium.*

Rationes ultimo loco producimus, tantò validiùs pugnantur, quòd antiquitate, Patrum testimonis exemplisque omnium, ut vidimus, ætate subnixæ.

I.
Prima ergo ratio desumitur ex officio pastoralis, Petro, ejusque successoribus commisso, Joannis ultimo per illa Verba, *Pasce oves meas*: Officium verò pastorale circa oves non tantum versatur in pascendo, regendo, fovendo, &c. Sed etiam in arcendo, separandoque oves morbidas à sanis, ne infirmetur: abigendo lupos, ne invadant, &c. Cùm ergo Reges Christiani ad oves Christi pertineant: si, quòd absit, eorum aliquis gregem Christi & Ecclesiam pessundet, hæreticus evadat, divinis ac naturalibus legibus obstinatè non pareat; pertinebit ad curam summi Pastoris, nullà spe correctionis allucente, aliisque remediis

in va-

in vanum consumptis, hujusmodi Principem ab Ecclesia separare, & potestatem nocendi, velut furioso gladium extorquere. At, inquit, Pontifex Romanus in spiritualibus tantum, & quæ Religionem, & animam spectant, Pastor est Regum: illique clavis Regni cælorum, non Regni terrarum commissa est. & Potestatem spiritualem & temporalem sic conjunctas esse, ut separari non possint, & separatæ facillè corruptantur: sicut enim corpore indispósito, organisque corporeis malè affectis, non potest anima suas functiones exercere, ita nec Religio florere, conservarique Republicâ malè constitutâ, & perditio aliquo Principe imperante. Deus ipse quamvis fidem Catholicam, & Ecclesiam per miracula, & specialissimam providentiam plantaverat, noluit eam Principibus ethnicis diù subjacere, sed illis per Constantinum excisis, Imperium ad Christianos transtulit, sub quibus toto orbe dilatata est; spectatâ siquidem hominum fragilitate, fieri non potuisset, Imperio penès ethnicos, & persecutionibus diù multumque durantibus, fidem Catholicam conservari, victâ tandem diuturnis pœnis patientiâ, quod apertè Christus in persecutione Antichristi eventurum prædixit, *Matth. 24.* & exempla Galliæ, Angliæ, Sueciæ, Græciæ, &c. plus nimio ostenderant, veram Religionem fidemque Catholicam turbatâ Republicâ, & infidelibus rerum potitis excidisse. Cùm ergo Imperium, & Religio ad eò colligata sint, non potuit una sine altero Christi Vicario, summòque Pastori committi: Sicut enim pastori ovium tantum, non luporum aut prædonum cura committitur: si tamen isti oves invadant, etiam istos pellere & procul arcere Pastoris officium est: eodem modo nulla in Principes & Regna potestas summo Pontifici, nisi quando ex mala illorum administratione Ecclesia periclitatur, nec aliis remediis locus est. Eadem utriusque juris sententia est, cùm statuunt, concessâ alicui jurisdictione, concedi omnia, quæ ad illam necessaria sunt, & sine quibus exerceri illa efficaciter non potest. *L. fin. ff. de off. ejus cui mandat. jurisdict. & L. 2. ff. de jurisdict. omnium judicium. & c. præterea, de officio Judic. delegati.* Si ergo Principes sæculares ad oves Christi pertinent, quarum cura Petro ejusque Successoribus commissa est; si & de illorum præcipuè animabus summo Pontifici reddendæ sunt Deo rationes, tanquam præcipuis Ecclesiæ membris, oportebit consequenter omnem potestatem illis concessam esse, quæ ad

eorum animas, subditorumque pascendas, regendas, curandasque necessaria; nisi velimus DEI providentiam, quæ rebus etiam vilissimis necessaria providit, Ecclesiæ non providisse. Esse verò potestatem indirectam Ecclesiæ Religionique necessariam, & res ipsa, & exempla, ut diximus, convincunt.

II. *Secunda Ratio* desumpta ex Jure & debito naturali, quo S. Pontifex Christi Ecclesiam, veramque Religionem defendere tenetur. Quilibet enim Princeps non tantum jus habet subditos gubernandi, sed etiam ex hoc resultat jus aliud naturalis defensionis, quo potest alium Principem etiam non subditum, qui publica commercia turbat, pacta non servat, aliòve modo sibi, suisque infestus est, ad officium compellere, & nisi abstat, bello invadere, Regnoque privare: multò igitur magis poterit Papa, cui Ecclesia concredita est, Principes sæculares Ecclesiæ filios, & quorum potestas temporalis est spirituali subordinata, si Religioni vel committendo vel omittendo noceant, & juramentum violent, quo Ecclesiæ se obstrinxerunt, Regno deponere, aliisque modis coercere, idque jure defensionis: posse enim Ecclesiam non spiritualibus tantum, sed etiam temporalibus pœnis suos hostes comprimere, extra dubium est (modò ipsa non exequatur, & extra sanguinem *c. inter. 33 q. 2.*) & sunt auctoritates SS. PP. in *c. de Liguribus. 43. & c. 44. & c. non vos hominum. 42. causa 23. q. 5. & c. jam verò. causa 23. q. 8.* Plerumque enim pœnæ spirituales contemptui sunt impiis, & ludibrio, tantum abest, ut sint remedio: & fuisse etiam ab Apostolis usurparas docet S. Hieronymus in *c. legi 31. causa 23. q. 8.*

III. *Ratio tertia* desumitur ex fine regiminis temporalis, ejusque subordinatione ad finem regiminis spiritualis. Finis enim Regni & temporalis gubernationis est felicitas temporalis, quæ in pace, divitiis, mutuis commerciis, quieta rerum suarum possessione, aliisque, quæ civem reddere possunt felicem, consistit; ita tamen, ut hæc ipsa felicitas temporalis ad finem altiorem & supernaturalem reducat, veram videlicet fidem, Religionem, cultum Dei, exercitium omnium virtutum, quæ hominem decent, & quibus ad æternam felicitatem pervenitur. Cum enim Regna sint à Deo constituta, idem finis regnantium esse debet, qui fuit Dei, hic autem propter seipsum, suamque gloriam Regna constituit, & ita expressè S. Thomas 1. 2. q. 21. art. 3. & præsertim de
Regim.

Regim. primò. lib. 2. c. 7. docuit. Et ideo Principes sæculi prius oportet, ut quarant Regnum Dei & iustitiam ejus, quàm bona alia temporalia, *Matthæi 6. v. 33.* cùm ista sint media tantùm, & illud finis, *Deuter. 17. v. 18.* Si ergo, ex omnium consensu potestas regia ordinatur ad Religionem tanquam medium ad suum finem, tanquam minus perfectum ad magis perfectum: ille, qui est caput Religionis, erit etiam regie potestatis, in quantum hæc pertinet ad Religionem: & qui moderatur fini, ejusque executioni, multò magis & mediis ad eum finem ex sua natura & institutione Dei ordinatis: sicut enim sanitas, quia est finis medicinæ, quidquid enim ad sanitatem facit, herbæ, liquores, gemmæ, ad eandem medicinæ artem pertinent, ejusque directioni subjacent; & quia finis nauticæ artis est felix ad portum navigatio, ideo ad eandem pertinet, magnetem, acum nauticam, ventorum & stellarum examen, & alia ad hunc finem necessaria instruere, dirigere, mutare, &c. Eodem modo potestas regia medium & instrumentum cùm sit æternæ felicitatis, cui ex officio istius cura committitur, etiam illius commissa est, tanquam inferioris & instrumenti ex Dei institutione ad felicitatem æternam directi: si quis imaginem suam pictori exprimendam deferat, quis non dicat hoc ipso factam illi potestatem colores miscendi, telam poliendi, tingendique, radios & penicillos in omnem partem ex præscripto artis ducendi, & operi inutiles, aut etiam noxios corrigendi, aut si non possit, omnino projiciendi? Cùm ergo Ecclesia militans sit imago triumphantis Ecclesiæ *ad Hebræos 9.* quam fide, spe & charitate, ac præsertim Religione in Deum, velut totidem coloribus imitatur, ejusque pingendi Dei Vicario, velut summo Pictori commendata sit, Principibus verò tanquam instrumentis & penicillis divino huic operi deservientibus; ad eundem CHRISTI Vicarium pertinebit inutiles, noxiosque, & quibus sædatur potiùs imago, quàm perficitur, semovere, aliosque substituere: sic tamen, ut in Principes Ecclesiæ utiles nihil juris exerceat, dicente ipso Christo Pharisæis, hoc est, Legis Doctoribus & expositioribus: *Date ergo quæ sunt Cesaris, Cesari, & quæ sunt Dei, Deo. Matthæi 22.* Quam rationem ubique & constanter S. Thomas usurpat, *nam 1. p. q. 82. art. 4. in corpore. In omnibus potentibus, inquit, a trivis ordinatis illa potentia, quæ respicit finem universalem, movet potentias, quæ respiciunt fines particulares. Et hoc apparet tam*
in na-

in naturalibus, quàm politicis: cœlum enim, quod agit ad universalem conservationem generabilium; movet omnia inferiora corpora, quorum unumquoque agit ad conservationem propriae speciei, vel etiam individui: Rex enim quia intendit bonum commune totius regni, movet per suum imperium singulos prepositos civitatum: qui singulis civitatibus curam regiminis impendunt. Objectum autem voluntatis est bonum, & finis in communi. Quilibet autem potentia comparatur ad aliquod bonum proprium sibi conveniens, sicut visus ad perceptionem coloris, intellectus ad cognitionem veri. Et ideo voluntas per modum agentis movet omnes animæ potentias ad suos actus, præter vires naturales vegetativæ partis, quæ nostro arbitrio non subduntur. Et in 1. 2. q. 9. a. 1. Et inde est, inquit, quod ars, ad quam pertinet finis, movet suo imperio artem, ad quam pertinet id, quod est ad finem. Sicut gubernatoria ars imperat navifactoria, ut in 2. Physic. dicitur, bonum autem in communi, quod habet rationem finis, est objectum voluntatis. Et ideo ex hac parte voluntas movet alias potentias animæ ad suos actus: utimur enim aliis potentiis, cum volumus, nam finis & perfectiones omnium aliarum potentialium comprehenduntur sub objecto voluntatis, sicut quædam particularia bona; semper autem ars vel potentia, ad quem pertinet finis universalis, movet ad agendam artem vel potentiam, ad quam pertinet finis particularis sub illo universali comprehensus; sicut Dux exercitus, qui intendit bonum commune, scilicet ordinem totius exercitus, movet suo imperio aliquem ex suis tribunis, qui intendit ordinem unius aciei. Sed objectum movet determinando actum ad modum principii formalis, à quo in rebus naturalibus actio specificatur, sicut calefactio à calore. Primum autem principium formale est ens & verum universale, quod est objectum intellectus, & ideo isto modo motio intellectus movet voluntatem, sicut presentans ei objectum suum. Et 2. 2. q. 23. a. 4. ad 2. Dicendum, quod virtus vel ars, ad quam pertinet finis ultimus, imperat virtutibus vel artibus, ad quas pertinent alii fines secundarii: Sicut militaris impetrat equestri, ut dicitur in 1. Ethic. Et ideo quia charitas habet pro objecto ultimam finem humanæ vitæ, scilicet Beatitudinem æternam: ideo extendit se ad actus totius humanæ vitæ per modum imperii, non quasi immediate eliciens omnes actus virtutum. Et 1. p. q. 57. a. 2. Hoc enim rerum ordo habet, quod quanto est aliquid superius, tanto habeat virtutem magis unitam, & ad plura se extendentem, sicut in ipso homine patet, quod sensus communis, qui est superior, quàm sensus proprius, licet sit unica potentia, omnia cognoscit, quæ quicquam
 (en)

sensibus exterioribus cognoscuntur. Et quaedam alia quæ nullus sensus exterior cognoscit, scilicet differentiam albi & dulcis. Et simile etiam est in aliis considerare. Unde cum Angelus natura ordine sit supra hominem, inconueniens est dicere, quod homo quacumq; suâ potentiâ cognoscat aliquid, quod Angelus per unam vim suam cognoscere iam, scilicet intellectum, non cognoscat. Unde Aristoteles pro inconuenienti habet, ut licet, quam nos scimus, DEUS ignoret, ut patet in 1. de anima, & in 3. Metaphys.

Cum ergo finis omnium Regnorum & Principatum sit vera Religio, Deique cultus rectus, & tandem æterna felicitas; ordo & à DEO perpetuò observatus postulat, ut eui Religionis, æternæque felicitatis cura mandata est, sit etiam Regnorum & Principum, in quantum ad illa pertinent.

IV. Ratio 4. Desumitur ex obligatione, quam omnes fideles habent, veram Religionem fidemque colendi, & qui eam impugnant repellendi. Cum enim omnes teneantur jure diuino ad æternam vitam aspirare, eodem jure ad nostram Religionem, & mandatorum observantiam obligantur, sine quibus illa non potest obtineri, & consequenter omnia, quæ hoc impediunt, amoliri: si ergo ponamus Principem aliquem hæreticum fieri, & exemplo aut præcepto subditos suos in errorem & perditionem rapere, non tenebitur, immo nec poterit Respublica membrum hoc putridum, & totum corpus infecturum pati, sed præcidere juxta illud Christi: *Si oculus tuus aut pes tuus scandalizat te, erue eum, & projice abs te.*

Cujus rei multa sunt argumenta. Primò: ex natura præcepti humani, quod subjacet diuino; si ergo obedientia homini delata impediatur obedientiam DEO debitam, illa abrumpenda est. Deinde Deuter 17. prohibetur populus eligere Regem, qui non sit Religionis Judæus.

Quæ causa hujus præcepti? ne videlicet Judæos ad Idololatriam pertraheret: quæ ratio cum sit naturalis tam in novo, quam in veteri testamento procedit: adeò ut teste D. Thomâ ab omnibus recepto 2. 2. q. 10. art. 8. etiam infidelibus nullòque modo subjectis possit Ecclesia bellum indicere, ne fideles in suæ Religionis exercitio impediantur; quantò magis Regi Christiano poterit titulo juramenti & subordinationis Ecclesiæ subjecto? Immo sententiâ omnium DD. receptum est, præsertim Gallorum: Pontifici si

Ecclesiam persequatur, aut in hæresin notoriam incidat, resisti etiam armis posse, & Pontificatum adimi: quanto magis Regi notoriè hæretico & Ecclesiæ persecutori adimi poterit? cum potestas Regalis à Populo sit in Reges translata, sicque humani, non divini juris. Denique matrimonium, etsi jure divino & naturali institutum, naturale vinculum pariat, sitque indissolubile, si tamen Conjux infidelis sine Creatoris injuria cohabitare nolit, fidelis liber est, & aliud matrimonium aggredi potest. *1. ad Corinth. 7. c. gaudemus. de divortis.* Hæc omnia efficaciter probant, Principem, ubi Religioni detrimento est, exauctorari posse: quod tamen cum sit prudentiæ & circumspèctionis summæ, & ad illa remedia pertineat, quæ cum extrema sint, magnis periculis plerumque conjunguntur, ideò hujus rei judicium, tanquam gravissimæ soli Pontifici reservatur per expressa verba Spiritus S. *Deuter. 17.* & exemplum habetur *2. Paralipom. 23.*

V. *Ratio 5.* Sumitur ex juramento, quo se Reges Ecclesiæ, & subditis obstringunt: quando enim Regibus habenti committuntur, juramento se obligant, & subditis de eorum privilegiis non infringendis, & Ecclesiæ, de illa contra hostes defendenda. Vide juramentum Caroli apud Spond. *Anno DCCC.* & Ottonis Imper. *in c. tibi 33. distinct. 63.* si ergo fidem & juramentum fallunt, à privatis quidem æquo animo tolerandi sunt, auctoritate tamen publicâ coerceri possunt, ut eleganter docet S. Thomas *de Regim. Princ. lib. 1. toto c. 6.* fidem enim frangenti impunè fides non servatur. *Vide c. 3. de jurjur. c. 28. de Simonia. c. frustra. de R. I. in L. 6. cum proponas 21. Cod. de pact. c. tibi D.D. Vide Clement. unic. de jurejurando.*

Cum ergo causa juramenti & perjurii sit fori Ecclesiastici *c. 13. de judic. c. 34. de elect.* si hoc à Regibus committatur, cur à summis Pontificibus judicari, & pœnis coerceri non possint? ergo ex hoc saltem capite Summorum Pontificum judicio submituntur.

VI. *Ratio 6.* Sumitur ex potestate interpretandi declarandique juris divini, & naturalis dubii, quam summis Pontificibus concedunt Catholici omnes, hæc enim potestas apertissimè deducitur ex *Deuter. 17.* Cum ergo detur aliquis casus, in quo ipsi Galli fatentur Principem abdicari posse: immo P. Maymburg *lib. 2. Histor. Iconoclast.* hanc abdicandi Reges potestatem Statibus, &

Comi-

Comitiis Generalibus concedit; poterit ergo summus Pontifex saltem per viam auctoritativæ declarationis pronuntiare, in confluxu certarum circumstantiarum, & ob gravissima mala Religioni, & Ecclesiæ impendentia, juramentum à subditis præstitum non obligare, eoque solutos liberosque esse: si enim concedimus casum aliquem dari, ut juramentum hoc non obliget; quando is contingat, iudicium erit summi Pontificis, ad quem causæ juramentorum spectant *c. 13. de judic. c. 34. de Elect.* quid ergo quoad effectum ipsum differt, si dicamus jus Pontificium in Reges esse veræ potestatis, sive meræ declarationis & interpretationis auctoritativæ? quemadmodum summus Pontifex sive dispense in præcepto residendi, sive declaret præceptum residendi cessare, utroque modo obligatio residendi sublata est; quod si hanc ipsam declarandi potestatem Pontifici negant: imprimis negant, quod nunquam salvâ Religione negatum est: deinde quærimus ad quem ergo hæc declarandi facultas pertineat? ad omnes? ad nullum? ad aliquem? Si ad omnes: miserrima omnium juramentorum Regumque conditio est, quorum coronæ & imperia voluntati, arbitrio & declarationi subditorum succumbunt; quibus cum placuerit, & aliter judicaverint, juramenta solvuntur. Si ad nullum: miserrima iterum omnium jurantium conditio est, quibus in tanta casuum varietate, & alternatione, ubi merito dubitari potest, an juramentum liceat possitque observari, nemo tamen est, qui dubitantes absolvat, dubioque liberet. Quis ergo Francos juramento, quod Childerico dixerant, exolvit? Quis Romanos cum à Grecis ad Carolum M. Francorum Regem defecerunt? Quis eosdem Francos, cum Hugoni Capeto Regnum detulerant, Carolo I. Lotharingæ Duci & Regii sanguinis proximo debitum? Si verò aliquem concedunt esse, cui juramentum interpretari liceat, neminem alium videmus, quàm Magistratum Ecclesiasticum, eumque præcipuè, cui dictum est: *Quodcumque solveris super terram, &c.* Quod Ecclesia Gallicana aperte professæ est, quam per os Peronii Cardinalis sic locutam accepimus in Comitiis Generalibus anno MDCXV. *Sacramento vinciri Reges Gallie, ubi inaugurantur pellendis Regno suo hæreticis: si pejeraverint in hæresin ipsi degeneres, si fautores hæresiarcharum, si novi dogmatis assertores, deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege spectat perjurii poena.* Gramondus l. 1. *Histor. ad annum MDCXV. f. 65.*

VII. Ratio 7. Sumitur ex officio Advocati, & defensoris Ec-

Hh 2

clesiæ,

clesiæ, quod Imperatoribus Regibusque commissum est: esse enim Principes Ecclesiæ advocatos habemus expressè in *c. Venerabilem, de electione, Clement. Romani, de iurejurando, c. 2; in 6. de suppl. neglig. Prælat.* fatentur ipsi etiam electores Imperii, ut videre est apud Bzov. ad annum *MC, CCXIV, fol. 256.* Et Albertus Austriacus Imperator ad Bonifacium VIII. apud Baronium Anno *DCCCCXCVI, n. 49.* Ipse Rex Christianissimus per Archiepiscopum Parisiensem *MDXXXIII, Massiliæ, Clementem VII.* sic est allocutus: *Beatissime Pater, cum Severissimus Dominus, Franciscus Rex Christianissimus animadvertens, quantis in periculis Christianitas per hos annos sit versata, jam pridem desideravit cum S. V. tanquam Christianorum omnium summo Pastore, & parente, aliquo in loco utriusque commodo colloqui, idque ab eadem S. V. instantè petierit, ut cum ea præsens in commune bonum consulere posset: nunc huius voti compos, benignitate V. S. effectus, agit eidem V. S. maximas gratias, non solum, quod a proximo morbo debilis, & jam annis gravis laborem via, & maris discrimen non defugerit, sed & quod in eius Regnum venire dignata sit. Deinde verò, quod ipse semper optavit personaliter exequi, eidem S. V. tanquam verò Christi Vicario & Petri Successori obedientiam personaliter præstat, seque & sua Regna, & dominia omnia pro S. V. & sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, cuius ipse Primogenitus filius existit, tuitione & augmento præ offert & pollicetur: rogans, ut filialem hanc obedientiam & oblationem paternam benignitate suscipere dignetur. Sic habet tomus 2. Preuves des Libertez de l' Eglise Gallicane. c. 3. n. 3. Et eleganter B. Leo epist. 73. ad Leonem Augustum: Debes incunctanter advertere, regiam potestatem tibi non solum ad mundi regimen, sed maxime ad Ecclesiæ præsidium esse collatam, ut ausu nefarios comprimendo, & quæ bene sunt statuta, defendas, & veram pacem his, quæ sunt turbata, restituas, Et B. Gregorius Papa ad Mauritium Imperatorem lib. 2. indict. 11. epist. 6. Ad hoc potestas super omnes homines Dominorum meorum pietati calidius data est, ut qui bona appetunt, adjuventur, ut cælorum via largius pateat, ut terrestre regnum caelesti Regno famuletur. Et prædixerat iam dudum Isaias. c. 49. Et erunt Reges nutritivi tui, & Regine nutrices tuæ: vultu in terram demisso adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent. Et c. 60. Et aperientur porta tuæ jugiter: die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo gentium, & Reges earum adducantur. Gens enim & Regnum, quod non servierit tibi, peribit, & gentes solitudine vastabuntur.*

Cùm ergo ex allatis textibus certissimum sit, Imperatores, Reges, Principesque omnes Advocatos esse, Defensores, Nutritios, Ministrosque Ecclesiæ, adeò ut ex Dei intentione hic fuerit primus præcipuusque finis, Reges Regiamque potestatem instituendi, ut Ecclesiæ videlicet & fidei servirent: hoc ergo respectu, si Ecclesiæ noceant, eamque opprimant, cui patrocinium debent, poterit in illos velut in suos Ministros, Advocatosque Ecclesiæ animadvertere, & in officio continere; nam, ut bene argumentatur Innocentius III. in *c. venerabilem. de electione*: *Nunquid enim Ecclesia Advocato & Defensore carebit, eorumque culpa ipsi redundabit in pœnam?* Neque hoc in jure, aut praxi novum, ut, qui uno respectu liber, exemptusque est, alio subiectus fiat: nam Matrimonium v. g. ut contractus quidam in officium naturæ institutus, ad forum ecclesiasticum non spectat, pertinet tamen quâ ratione Sacramentum est; sic personæ Ecclesiasticæ omni jure humano, divinoque extra civilem jurisdictionem sunt: si tamen à Principe feudum aliquod habeant, hujus foro & judicio adstringuntur. *c. 6. de foro comperenti.*

Idem homo si filius familias, & Præses Provinciæ sit, non potest ut filius familias manumittere, potest ut præses *L. si Consul. ff. de adop.* Rex inservit Ecclesiæ, quatenus homo est, vivendo fideliter; quatenus autem Rex est, justas leges indicendo. *c. si Ecclesia. 23 q. 4.* Vide Abbat. *c. ex litteris. de probat. c. fin. de instit.* Estque communis sententia Juristarum, posse unum plurium vices sustinere, dummodò exercitium actûs non obstet exercitiò alterius, quod latè probat Abbas in *c. ex litteris de probat. Sanchez. lib. 8. de matrimonio. disp. 3.* Sic ergo dominus temporalis ex eo capite, quòd DEI institutione magis principaliter est Ecclesiæ Advocatus, Defensor, & Minister, quàm Rex, (quia hoc ad illa ordinatur) poterit ab Ecclesiâ judicari, coerceri que: enim verò non esse hoc meram & legalem speculationem, sed plus nimio in praxi observari solitam doctrinam, ut qui uno respectu liber est, alio serviat, exempla satis docent, & quæ sequenti ratione dicemus, adhuc magis declarabunt.

VIII. *Ratio 8.* Sumitur ex comparatione temporalis, & Ecclesiasticæ dignitatis: hanc enim esse multò illâ majorem, est in confesso apud omnes, & jam dudum eleganter docuit Innocentius III. in *Decretali ad Constantinopolitanum Imperatorem c. sollicitè, de majoritate*

tate & obedientia. Ubi inter alia : Præterea nôsse debueras, quod fecit Deus duo magna luminaria in firmamento Cœli : luminare majus, ut præffet dici ; & luminare minus, ut præffet nocti : utrûmque magnum, sed alterum majus. Ad firmamentum igitur Cœli, hoc est, universalis Ecclesia, fecit Deus duo magna luminaria, id est, duas instituit dignitates, quæ sunt Pontificalis auctoritas, & Regalis potestas. Sed illa, quæ præst diebus, id est, spiritualibus, major est : quæ verò carnalibus, minor, ut quanta sit inter Solem & Lunam, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoscatur. Et S. Gelasius Papa ad Anastasium Imperatorem : Duo sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter hic mundus regitur ; auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas : in quibus tantò gravius est pondus Sacerdotum, quantò etiam pro ipsis Regibus in divino reddituri sunt examine rationem. Nôsti enim, Fili Clementissime, quòd licet præfideas humano generi dignitate rerum, tamen præsulibus divinarum devotus colla submittis, atque ab eis causas salutis tuæ expetis, inq̃, sumendis cœlestibus sacramentis, eisq̃, ut competit, disponendis, subdi te debere cognoscis Religionis ordine potius, quàm præesse. Nôsti itaq̃, inter hæc, ex illorum te pendere iudicio, non illos ad tuam redigi velle voluntatem. Et si cunctis generaliter Sacerdotibus rectè divina tractantibus fidelium convenit corda submitti ; quantò potius sedis illius Præsuli consensus est adhibendus, quem cunctis sacerdotibus & divinitas summa voluit præeminere, & subsequens Ecclesia generalis pietas jugiter celebravit ?

Hæc ergo suppositâ Ecclesiasticâ supra sæculatam potestatis prærogativâ & excellentiâ, argumentari sic licet : Ad minus tantum debemus Ecclesiasticæ potestati in sæcularia bona personasque concedere, quantum conceditur temporali potestati in bona & personas Ecclesiasticas : cur enim majori potestati & nobiliori minus concedamus ? Videmus verò passim Principes temporales, in Gallia præsertim, indirectam potestatem in personas, & bona Ecclesiastica exercere, quæ tamen omni jure divino humanòque exempta esse omnes fatentur.

Leges & pœnas matrimoniis ponunt, quia contractus sunt, & idèd politicæ gubernationi, ut dicunt, subjecta : Bonorum immobilium Ecclesiasticos incapaces jubent, quia id ad Reipublicæ bonum, nobilitatis augmentum, & ararii compendium spectat : Tributis Ecclesiasticos onerant, quia membra Reipublicæ sunt, ejusque necessitatibus sublevandis obstructi : In Galliis, prout videre est in libro
de ju-

de *juribus & libertatibus Ecclesie Gallicanae* *tomo 2.* nec Concilia universalia, nec alia leges Pontificia promulgari possunt absque regia permissione, ne Respublica turbetur *fol. 253.* Episcopi Gallia juramentum fidelitatis Regi præstant, quia pertinent ad status & Ordines Regni *fol. 312.* Eosdem Episcopos aliosque curam animarum exercentes variis edictis, & arrestis pœnalibus Reges coercerent, coguntque residere, & nisi faciant, fructibus privant *fol. 315.* Prohibentur Prælati, Abbates, Priores, Magistri in Theologia, & alia Ecclesiastica & secularis personæ absque Regia concessione Regno egredi, ob gravia incommoda propterea Regno impendentia: & si Regno excedant, omnia illorum temporalia bona aliis conferuntur *fol. 333. n. 6.* Immo proscribuntur *fol. 334. n. 7.* Aliisque omnibus pœnis, quæ à Rege infligi possunt *fol. 335.* Idque etiam si Episcopi, & Archiepiscopi, &c. ad Concilium Generale à Pontifice vocentur *fol. 335. n. 8.* Non obtentâ Beneficiorum provisione à Curia Romana aliisque Ordinariis, Rex, & Parlamentû provident, quæ provisio, & collatio tanti est, quanti esset Romana, Bulla que à Pontifice missa: id enim Regni, publicæque quietis interest. *fol. 422.*

Bulla Indulgentiarum sine Regia permissione promulgari in Gallia non possunt *fol. 690.*

Parlamentum, Judicesque & Magistratus Regii punire possunt concionatores, qui ad populum seditiosè declamant, eosque incarcerare *fol. 726.*

Nova Monasteria in Galliis ædificari non possunt sine Regio assensu, ne videlicet populi graventur *fol. 754.*

Potest Parlamentum de electionibus Superiorum, & delictis scandalo conjunctis, quæ in Monasteriis contingunt, cognoscere. *fol. 762.*

En exempla aliquot (nam infinita alia præterimus, quæ in citato libro videri possunt) à Principibus secularibus in Ecclesiasticos indirectæ potestatis! quam tutè salvæque Religione, & conscientia exercere se posse credunt, quia Ecclesiasticos considerant non ut tales, sed ut membra Reipublicæ civilis, ut in Regno natos subditosque, utque hujusmodi leges in Ecclesiasticos scriptæ, ad utilitatem, felicitatem, quietemque publicam pertinent. Si ergo, quantumvis Ecclesiastica personæ, eorumque bona omni jure exempta sint, & extra secularera

curalem jurisdictionem; quantumvis SS. Canones hanc immunitatem, & exceptionem sub gravissimis juris pœnis violare directè vel indirectè prohibeant. *c. quanto. de privilegiis. ubi Abbas & Glossa. Bulla Cœna, excommunicatione 15.* Quantumvis denique conditio, & status Ecclesiasticus sit longè perfectior, altior digniorque sæculari, & huic nullo modo subordinatus: hæc tamen omnia non obstant, quò minùs Principes sæculares Ecclesiasticum ordinem indirectè judicent, puniant, imperent, bonis privent, incapaces pronuntient, carceribus mandent, &c. Quæ omnia jure à se fieri dicunt, quòd nullam directè in illos exercent potestatem, sed indirectè tantum; quantò igitur magis id admittere debent, fieri posse à summo Pontifice omniumque Ecclesiarum Antistite, quando Religionis, & fidei Catholicæ bonum hoc necessariò postulat, ubi & ipsa dignitatis prærogativa, & natura potestatis sæcularis, quæ Ecclesiasticæ subordinatur, & SS. Canones, & omnium sæculorum Exempla, & tot Concilia universalia, & ipsæ sacræ litteræ juxta interpretationem Canonicam, hoc ipsum fieri & permittunt & jubent? ergo quòd SS. Canones vetant, hoc licet? & quòd jubent, non licet? quòd minori conceditur, majori non permittitur? Temporalis & Regia potestas Ecclesiæ servit, tamen imperat, punit, leges dicit; neque hoc usurpare aliena est, sed potiùs Reipublicæ providere. Ex adversò, Ecclesiastica & Pontificia potestas, quæ superior & Domina est, si ob publicam communemque necessitatem, cùm Religioni, cùm animabus pernicies imminet, temporalia disponat; hoc est, si mediis & instrumentis utatur fini suo necessariis, id continuò dicitur in alienam messem involare, quietemque publicam offendere.

Dicendum est ergo, potestatem Ecclesiasticam, & ex comparatione ad potestatem sæcularem in temporalia extendi, quando ista necessaria sunt fini spirituali, hoc est, Religioni, concordia, cultui divino, & animabus, fideique conservandis proferendisque: & esse contra omnem naturam, rerumque ordinem hoc sæculari concedere, & negare Ecclesiasticæ potestati, hoc est, Dominæ ancillam præferre.

IX. *Ratio 9.* Sumitur ex continuâ perpetuâque rerum omnium inductione, in quibus palàm est, esse aliquid majus nobiliusque, quòd minoribus & imperfectioribus dominetur. Sic Angelis datum est re-

est regium in omnes sensibilium rerum species dominium. S. Augustinus *lib. 83. quæst. 76.* Damascenus *lib. 2. c. 4.* Origenes *Numerorum c. 20.*

Videmus ea, quæ magis lucent, magis etiam movere, perficere & agere in hæc inferiora, ut inter planetes Solem, inter elementa ignem &c. Idem ergo dicendum erit de potestate Ecclesiastica illis concessa, quos Christus appellat *lucem mundi*: & Zacharias *stellas lucentes in perpetuas æternitates.*

Videmus gratiam non animam tantum, sed etiam corpus perficere, idque virtutes morales temperantiæ & continentiam ad virtutem & æternam felicitatem instruere, & si bonum Religionis exigat, morti & tormentis exponere.

Videmus jure & instinctu naturæ omnia sic esse instituta, ut sibi adversantia, & nocentia expellant, exarmentque; & conservando bono meliori & universaliiori, imperfecta & particularia bona cum propria licet pernicie ac etiam interitu exponant: Sic manus ad tuendum caput accurrit, naturalique instinctu vulnus & dolorem in se recipit: aqua centrum egreditur, & contra impetum naturæ sursum attollitur, ut vacuum impediatur universo inimicum, quia membra vitæ conservandæ deserviunt, si hujus intersit, ex medici arbitrio amputantur: sic denique cum media & instrumenta omnia obtinendo fini accommodentur, prout huic conducunt, nocentque, ad nutum artificis aut amoventur, aut operi applicantur. Cum ergo regna & bona temporalia omnia sint à Deo instituta, ut Religioni, animabus, æternæque felicitati deserviant: tenentur, qui iis præsumunt, hoc facere, & non faciant, sed potius incommodent, pertinebit ad Caput Præsidentemque Ecclesiæ illos officii sui admonere, & etiam compellere; nisi velimus dicere, Deum Ecclesiæ suæ, cujus gratiâ creaturas omnes, seque ipsum impendit, minus quam rebus aliis, etiam minimis providisse, negatâ illi, quâ se tueretur, necessariâ potestate: aut contra providentiæ suæ ordinem tot sæculis obtentum, per miracula tantum conservatam voluisse.